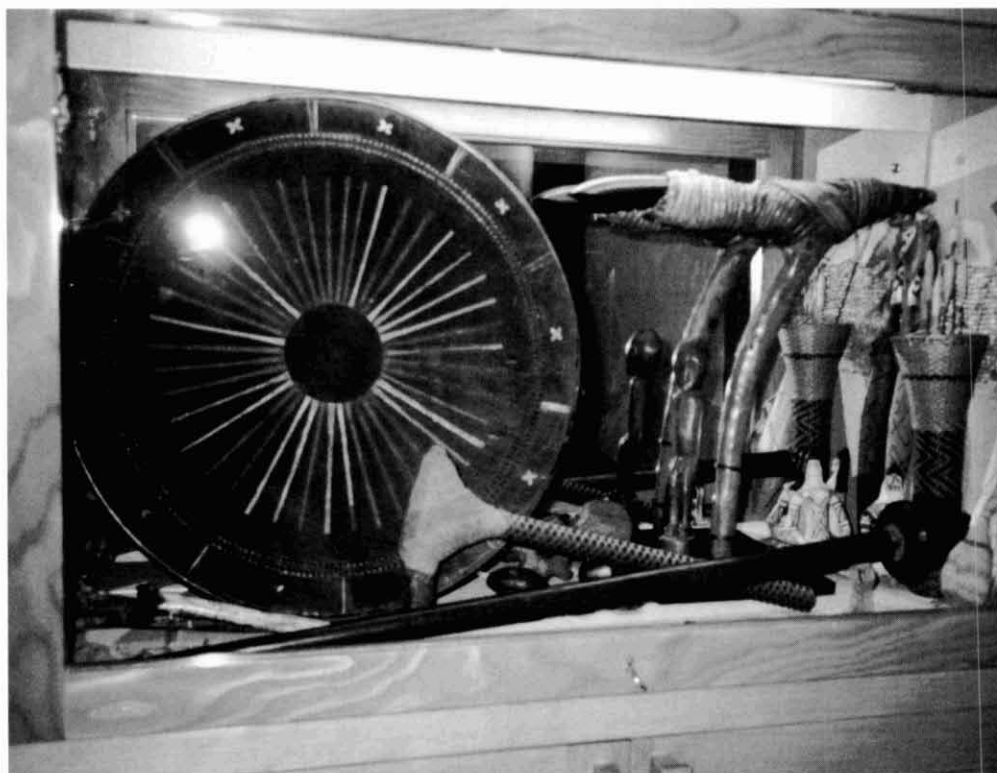

El col·leccionisme d'armes etnològiques

Fernando Elia

Aquest article ens fa girar els ulls vers unes peces que presenten una gran diversitat de models: les armes etnològiques o exòtiques, és a dir, les fabricades i usades per les nombroses cultures que s'escampen per tot el nostre planeta. Els seus variats i espectaculars dissenys, plens de color i formes singulars, han despertat des de sempre l'interès dels col·leccionistes. Però més enllà del plaer que pot suposar la seva tinença o bé la seva exhibició, són aquests uns objectes importants per conèixer aspectes transcendentals del grup ètnic que les fabricà.

Armes i objectes de procedència etnològica.

Existeix en l'actualitat un gran interès per les cultures primitives que es tradueix en l'abundància d'exposicions que les apropen a l'actual món occidental. Són pobles que han coexistit amb l'home modern però que desgraciadament han desaparegut o estan a punt de desaparèixer o s'han aculturitzat amb el seu contacte amb la civi-

lització. Dins de l'activitat cultural d'aquests pobles ens arriba avui com a part de la mateixa, la consideració de les seves armes com eines integrades en el conjunt del seu aixovar.

El decimonònic col·leccionisme d'armes exòtiques, que abraçava cultures de molt diferent nivell de civilització, s'ha convertit avui en un col·lec-

Trencaclousques o masses procedents d'Oceania

cionisme més especialitzat que es centra en les armes dels pobles en estat de civilització elemental. Reben aquestes la denominació general d'armes etnològiques.

L'activitat humana, tant se val el seu àmbit d'acció, ha està sempre lligada al procés de creació, expressant per tant creativitat. Aquesta circumstància és igualment aplicable a la fabricació d'armes, tot i realitzar-se en el seu grau tècnic més elemental, corresponents a grups ètnics en estats de civilització primitiva.

Les armes d'aquests grups, en realitat meitat eines de treball, objectes rituals, objectes de significació social i, meitat artefacte de caça o atac i defensa, constitueixen un exemple clar d'aquesta creativitat, observant-s'hi en elles a primera vista una gran varietat i elegància de formes, que ens indiquen l'existència d'un procés evolutiu de disseny i guarniments.

La falta general de fonts escrites

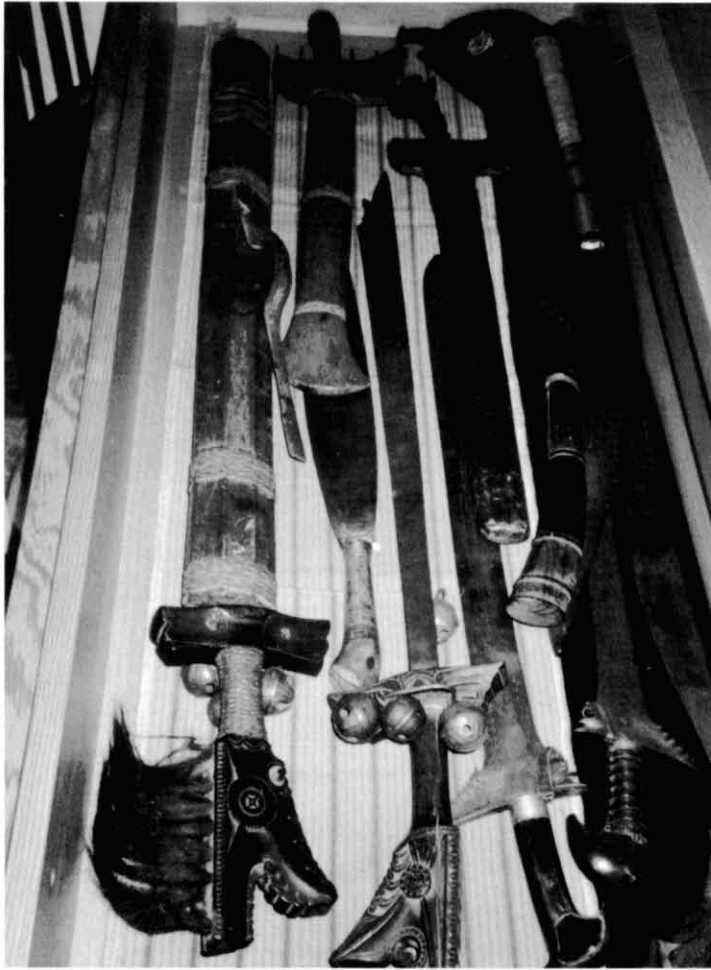
relatives al territori d'una arma etnològica, ens impedeix conèixer la necessitat i forma d'aparició d'aquestes armes i reproduir la seva evolució. Únicament es compta amb algunes dades procedents de la tradició oral i reculls documentals dels exploradors, missioners o funcionaris que en les colònies es van interessar per elles.

Les armes són resultat de diversos segles d'evolució. Els etnòlegs que les han estudiat estableixen que en els seus orígens, les armes, com molts altres objectes, tindrien una forma simbòlica corresponent a un animal o a un home. Amb el temps evolucionarien fent-se funcionals i perdent el significat inicial per tornar-se progressivament abstractes.

Les societats primitives en la fabricació de les armes partirien d'una forma funcional, conseqüència d'una determinada necessitat i de la disponibilitat de materials i tècniques, que evolucionarien com a resultat de l'ac-

ció d'una sèrie de diferents artesans, cada un d'ells proveïdor d'una tècnica (metal·lúrgics, guarnicioners, decoradors, etc.), i en altres ocasions serien vertaders artistes individuals que, després de treballar per un determinat grup ètnic durant segles, aniran modificant els models originals per adaptarlos a les necessitats d'ordre general que els usuaris aniran exigint a les armes. Així influiria en l'evolució de l'arma la precisió exigida, l'aspecte pràctic, la seva eficàcia, el pes, la força de xoc, el tall, la facilitat de manipulació, el transport, etc. També influiran en l'evolució de les armes aspectes lligats directament al territori, amb les preferències i necessitats locals, tal com l'adaptació de la forma a l'entorn, als animals a caçar o als mètodes de guerra existents en el territori.

Els artesans millorarien els dissenys adoptats per satisfer als usuaris i també copiarrien les armes de les ètnies veïnes conegudes en els seus desplaça-

Espases de procedència filipina.

ments o les adaptarien per a ells, arribant a un barreja tipològica de diverses armes etnològiques.

De l'observació i estudi de les armes etnològiques, s'arriba a constatar, com a primera de les seves característiques, que matar o ferir no són les seves úniques finalitats. Existeixen en elles altres funcions com són les d'insígnia de dignitat, instrument religiós, objecte d'intercanvi, etc.

Una altra característica és la presència en elles de bellesa, elegància de formes i refinament de la decoració, fins aconseguir no suggerir la idea de guerra o de caça. I per últim és característica de les armes etnològiques la fidelitat d'un grup ètnic a un determinat tipus i forma, que es manté en el temps sense variacions importants.

Aquestes característiques de les armes etnològiques o exòtiques han estat la raó primordial per despertar l'interès per elles en el món occidental, essent avui objecte de col·leccionisme i estudi, àmpliament representades en els museus europeus i americans.

Fernando Elia

Andreu

PASTISSERIA - BOMBONERIA

Especialitat "Pedres de la Cova"

Galeries Manresa Centre - Passeig de Pere III, 49 - 08240 MANRESA - Tel. 93 874 31 54